

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVISEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

ADVERTISE IN
THE OLDEST
SLOVENE DAILY
IN OHIO

Commercial Printing of
All Kinds

VOL. XXXI. — LETO XXXI.

CLEVELAND, OHIO, TUESDAY (TOREK), DECEMBER 28, 1948

STEVILKA (NUMBER) 253

Domače vesti

Vile rojenice
Pri družini Mr. in Mrs. John in Vida Fink, 867 E. 207 St., so se zglasile vile rojenice in pustile v spomin krepkega fantkatretjega v družini. Mati in dete se nahajata v Booth Memorial bolnišnici in se dobro počutita. Tako sta postala Mr. in Mrs. Gulič iz 15915 Whitcomb Rd. sedmič stari oče in stara mati!

Iz bolnišnice
Po pet-tedenskem bivanju v bolnišnici, kjer je srečno preстал težko operacijo, se je vrnil na svoj dom Mr. Andy Mele iz 1128 E. 167 St. Se vedno se nahaja pod zdravniško oskrbo in prijatelji ga lahko obiščejo. Zahvaljuje se vsem za obiske, voščilne kartice in cvetlice, ki jih je bil deležen v bolnišnici.

Nov odbor
Članstvo podr. št. 3 SMZ je na svoji letni seji izvolilo sledeči odbor za leto 1949: Predsednik Charles Benevol, podpredsednik Frank Kastelec, tajnik Frank Perko, 1092 E. 174 St., tel.: IV 5658, blagajnik Martin Valetich, zapisnikar Joseph Hočevnar, nadzorni odbor: James Kastelec, predsednik, Frank Videmšek, Martin Komachar. Seje se vršijo vsako drugo nedeljo v mesecu ob 3. uri popoldne v Slov. domu na Holmes Ave.

Nova trgovina
Poznana Slovenca Laddie Pujzar in Joseph Vertocnik, sta pred kratkim prevzela trgovino St. Clair Hardware na 7014 St. Clair Ave. Tu bosta svojim odjemalcem in hišnim gospodarjem najbolje postregla z prvovrstnim blagom in orodjem, ki se ga potrebuje pri hiši. Priporočata se za naklonjenost ker bosta vedno gledala, da bosta najbolje postregla in po najbolj zmernih cenah mogoče.

Zadušnica
Jutri, v sredo ob 9. zjutraj se bo brala zadušnica-sedmina za pokojnega Joseph Furlan in sicer v cerkvi sv. Vida. Sorodniki in prijatelji so vabljeni, da se opravila udeleže.

Poseben vlak za inavguracijo
Ker se bo mnogo Clevelandčanov podalo v Columbus, O., kjer bodo 10. januarja prisostvovali ceremonijam inavguracije novo-izvoljenega gubernerja Fr. J. Lausche, bo poseben vlak odpeljal zjutraj ob sedmih. Plesna veselica, ki se običajno vrši ob taki priliki, bo v ponedeljek zvečer 10. jan. v prostorih Neil House od 9. do 12. vlak bo pa zopet odpeljal proti Clevelandu v terek ob dveh zjutraj. Kdor želi potovati s skupino naj od da svojo rezervacijo. Pokličite Joseph Bogel, tel.: Winton 4548.

Na dopustu
Iz Fort Benning, Ga., kjer se nahaja pri parašutnem oddelku, je prišel na 11-dnevni dopust Tony Spental, sin Mr. in Mrs. Anton Spental, 976 E. 77 St. Na službeno mesto se vrne v petek zvečer. Prijatelji ga lahko obiščejo na domu, mi mu pa želimo mnogo zabave v družbi domačih in prijateljev!

Išče rojakinjo
Mr. Valentin Kočar iz 1142 E. 172 St. je prejel pismo iz Polji pri Ljubljani, v katerem ga prosijo, da bi poizvedel za naslov Jožefa Zuloce, poročena Tekave, o kateri so zadnje vedeli, da je živela v Clevelandu. Če sama to čita, ali pa če kdo ve, kje se nahaja, je prošnja, da sporoči na naslov Mr. Kočarja.

Madžarska policija aretirala kardinala Jož. Mindszenty-a

Kardinal, ki je javno napadal vlado, se bo zagovarjal proti obtožbam, da je vohunil in skušal zrušiti režim

BUDIMPEŠTA, 27. dec.—Madžarski radio je danes naznanil, da je policija aretirala rimsko-katoliškega prelatu in glavnega klerikalnega nasprotnika sedanje madžarske vlade kardinala Jožefa Mindszenty-a.

V radio oddaji je bilo rečeno, da je kardinal bil aretiran "radi veleizdaje, poskušanja, da zruši demokratično vlado, vohunstva in zlorab z inozemsko valuto."

Nobene druge uradne potankosti za cnkrat niso bile sporočene.

Mindszenty je bil najvišji rimsko-katoliški duhovnik na Madžarskem.

Od preteklega junija, ko je komunistična vlada Madžarske izvedla reforme v odnosu med cerkvo in državo, odzvela cerkvi kontrolo nad vzgojo otrok in cerkvo ločila od države, je kardinal odprto napadal vlado v govorih in v pastirskih pismih. V svojih ostrih napadih na vlado je trdil, da cerkev nikoli ne bo popustila v svojih naporih, da se zopet polasti svojega prosvetnega sistema.

Zgoče pastirsko pismo je bilo čitano v cerkvah

V svojem nedavnem pastirskem pismu, ki je bilo čitano v vseh katoliških cerkvah na Madžarskem, je kardinal Mindszenty dejal:

"Mi slovesno protestiramo proti tej akciji (podržavljanju šol) v imenu človeških pravic roditeljev, v imenu pravice cerkve na vzgajanje in v imenu pravice in svobode vzgajanja. Mi se nikoli ne moremo odrediti našim pravicam in mi nikoli ne bomo potom postavnih sredstev prenehali zahtevati te pravice nazaj."

Zakon, s katerim so vse šole prišle pod kontrolo države, je odobril madžarski parlament.

Mindszenty je star 56 let, v kolegij kardinalov pa je bil izvoljen v Rimu leta 1946.

Vatikan bo baje "slovesno protestiral"

VATIKAN, 27. dec.—Iz vatikanskih virov se je danes zvedelo, da namerava sv. Stolica v "slovesni obliki" protestirati proti aretaciji kardinala Jožefa Mindszentyja. Lahko se zgodi, da bo sv. oče izobčil iz cerkve vse tiste, ki imajo kakšne zveze z aretacijo madžarskega klerikalnega voditelja.

"Aretacija z ozirom na režim, ki je sedaj na Madžarskem prišel na oblast, ni presenetila," je baje izjavil neki vatikanski uradnik. Ta uradnik, ki pa v poročilu ni bil imenovan, je odgovoril z znano krilatitico, da je vlada "hotela udariti parstirja, da bi zmedla čredo."

"Z odstranitvijo kardinala Mindszentyja, ki je stvoril precej neprikljn s svojim branjenjem cerkve in vernikov, bo vlada sedaj lahko bolj uspešno nadaljevala z uničevanjem verskih čutov prebivalstva," je rekled predstavnik Vatikana.

Nov vlak
Železniška družba Pennsylvania je v začetku tega meseca dala na progno najnovejši in najmodernejši brzovlak "The Steel-er," ki vozi med Clevelandom, Akronom in Pittsburghom, kamor dospe v dveh urah in štiri-desetih minutah.

Tito podal izjavo o zunanji trgovini

BEOGRAD, 27. dec.—Jugoslovanski ministrski predsednik maršal Tito je danes na skupnem zasedanju poslanske zbornice in senata izjavil, da ni potrebno, da bi Jugoslavija bila vir sirovin za dežele, "ki so že itak industrijsko razvite."

Zapadni komentatorji tolmačijo na osnovi te izjave, da je Tito razkril eno večjih nesoglasij s Kominformo. Baje je Sovjetska zveza nasprotovala nagli industrializaciji Jugoslavije in želela, da bi Jugoslavija oskrbovala s sirovinami dežele vzhodne Evrope, ki so industrijsko bolj razvite.

Tito je pristavil, da se je do slej sililo Jugoslavijo, da je kupovala zgotovljene izdelke po visokih cenah, svoj gradbeni les, rudo in hrano pa je morala prodajati po nizkih. Rekel je tudi, da so zavezniške države vzhodne Evrope povečale svoj ekonomski pritisk proti Jugoslaviji in da še vnaprej "grobo kršijo sporazume." Toda kljub temu so bile preokrajene norme petletnega plana za tekoče leto.

Tito je ponovno zanikal obtožbe, da se Jugoslavija obrača k zapadu. Rekel je, da je v preteklem letu jugoslovanski izvoz v dežele vzhodne Evrope bil daleč večji kot pa izvoz v zapadne.

"Toda če nam naši zavezniški v deželah ljudskih demokracij ne želijo pomagati in če bodo nadaljevali s kršenjem sporazumov in raznih obvez, ki jih imajo napram nam, potem pa bomo seveda morali prodajati naše sirovine drugje, celo kapitalističnim deželam," je izjavil Tito.

Obleka za potrebne

V našem okraju se nahaja nešteto pohabljenih veteranov, vdov in otrok, ki so v resni potrebi oblačil. Vodstvo ameriške legije veteranov je izvedlo pred nekaj časom pregled, ki je izkazal, da je več kot 250 veteranov, 295 dečkov šolske starosti, 301 deklet vseh starosti in 253 žena in vdov veteranov, ki so nezadostno oblečeni radi pomanjkanja sredstev. Nekateri dobivajo majhno olajšanje potom dobrodelne organizacije, ki jim dovoljuje do \$30 letno za obleko, dočim nekateri ne dobivajo niti te pomoči. Veliko jih je, ki potrebujejo obuvale. Za vse te potrebne se je zavzela organizacija, katere tajnik je Mr. W. F. McCourt, in ki je za božič že veliko pomagala potrebniim družinam.

Ves ta mesec je v teku kampanja za zbiranje obleke, obuvale, itd., kar se bo vse dostavilo potrebnim. Če kdo ima kakšen komad obleke ali obuvale, ki bi prav prišlo onim v pomanjkanju, naj sporoči ali izroči na American Legion Headquarters, 3715 Euclid Ave., Soldiers and Sailors Relief Commission, 2638 Euclid Ave., ali D. A. V. Chapter No. 7, 1925 E. 79 St.

KOLUMBUS JE BIL MORSKI ROPAR, PRAVI MADŽARSKI ZGODOVINAR

BUDIMPEŠTA, 27. dec.—Madžarski zgodovinar Pivadar Acs je danes izjavil, da je Krištof Kolumbus bil le morski ropar, ki je bežal pred smrtno kaznijo in tako odkril Ameriko.

Zgodovinar, ki je podpredsednik Svetovne madžarsko-ameriške zveze pravi, da je do teh zaključkov prišel na osnovi proučevanj 160 dokumentov iz 15. stoletja, ki se nanašajo na sestanek benetskega senata in na osnovi diplomatskih not, ki jih je našel v arhivu Madžarske akademije znanosti.

Soglasno z novo teorijo se je Kolumbus ukvarjal več let z morskim ropom in benetski senat je sklenil, da se ga usmrtil.

"Politični odbor mesta Benetke je 22. marca leta 1476 sklenil z 8 proti 2 glasovoma, da bo sprejel usluge Francoza Richardina Bertholonea, ki se je ponudil, da bo ubil Kolumbusa, ki je bil označen za glavnega sovražnika Benetk, kakor tudi njegovega poveljnika posadke Mavallera," je izjavil madžarski zgodovinar.

"Bertholoneo je od lastnika benetske mornarice Pauli Canalia zahteval 32 dukatov za umor. Odbor je sklenil, da bo Bertholoneo dobil hišo in 4 dukate domsmrtne mesečne penzije v provinci Gygeni, ko bo podal poročilo o Kolumbusovi smrti."

Zgodovinar je dalje izjavil, da je Kolumbus, ki je imel medene tedne s svojo portugalsko ženo, zvedel za zaroto in zbežal v Kastiljo, kjer je stopil v službo španskega kralja.

"Leta 1492 je Kolumbus moral zapustiti Evropo in tako je odkril Ameriko," trdi madžarski zgodovinar.

URADNIKI NE VERUJEJO ARMADNEMU TAJNIKU

BERLIN, 27. dec.—Najvišji uradniki ameriške vojaške vlade v Nemčiji so danes odprto izjavili, da ne verujejo izjavam armadnega tajnika Royalla, ki je na svojem potovanju po zapadni Nemčiji izjavil, da Rusi "držijo 2,000,000 Nemcev v koncentracijskih taboriščih Sovjetske zveze."

Uradniki so izjavili, da vojaška vlada in obveščajni uradi državnega oddelka sploh nič ne vedo za takšne številke, kot jih je navedel Royall.

Nove uradnice

Na letni seji društva Carniola Hive, št. 493 L TM so bile izvoljene za leto 1949 sledeče uradnice: Bivša predsednica Mary Bolta, predsednica Josephine Stwan, podpredsednica Christine Glavan, duhovna voditeljica Mary Tekaučič, spremiljevalka Mary Mahne, vratarica Pauline Zigman, stražnica Mary Vesel, nadzornice: Jean E. Pajk, Uršula Unetic in Sylvia Praust, zapisnikarica in bolnišniška tajnica Julia Brezovar, 1173 E. 60 St., tel. EN 4758, korespondenčna tajnica Pauline Debevec, 1287 E. 169 St., tel. IV 2048. Seje se bodo vršile vsako prvo sredo v mesecu v dvorani št. 1 Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave. ob 7.30 uri zvečer.

Truman pravi, da nekateri sovjetski voditelji želijo poravnavo z Ameriko

NOV GROB

MARY HODNIK

Kot smo poročali, je včeraj zjutraj umrla po dolgotrajni bolezni Mary Hodnik, p. d. Blekarjeva, stara 67 let. Stanovala je na 1203 Addison Rd. Doma je bila iz Dob pri Domžalah, odkoder je prišla v Ameriko pred 40 leti. Bila je članica društva St. Clair Grove št. 98 WC, društva "Napredne Slovenke" št. 137 SNPJ in društva Svobodomiselnih Slovenke št. 2 SDZ.

Tukaj zapuša soproga Johna, sinova John in Louis in tri vnukke. Pogreb se bo vršil v četrtek popoldne ob dveh iz ZaBrajškovega pogrebnege zavoda na Highland Park pokopališče.

Gerilske borbe proti Holandcem na vzhodni Javi

BATAVIA, 27. dec.—Poveljnik indoneške republikanske armade na vzhodni Javi, major gan. Sungkono je danes ukazal svojim četam, naj začnejo z gerilsko vojno proti holandskim okupatorjem.

Ukaz je bil oddan potom tajne republikanske radio postaje. Gen. Sungkono je gerilec dal navodila za nenadne in hitre napade na Holandce. Takšna navodila pa so dobili tudi gerileci na ostalih delih Jave.

V provinci Bantam je prišlo do prvega večjega gerilskega spopada. Idoneški gerilci so napadli neki holandski oskrbovalni konvoj z 40 troki. Holandci so pretrpeli težke zube.

V Parizu pa je medtem holandski predstavnik izjavil v Varnostnem svetu, da je "policijska akcija" proti Indonezijcem zaključena, da pa se pričakuje začetek težkih gerilskih borb.

Sovjeti zahtevajo umik Holandcev

PARIZ, 27. dec.—Varnostni svet Združenih narodov je danes zavrgel sovjetsko zahtevo, da se takoj ukaže Holandcem, naj se v 24 urah umaknejo iz Indonezije.

Zedinjene države in Anglija nista glasovali za predlog in ne proti njemu. Toda kljub temu je predlog bil zavrnjen, ker je za njega glasovalo le pet držav, potrebna pa sta bila še dva glasa, Amerike in Anglije.

Wallace proti pomoči Holandiji

NEW YORK, 27. dec.—Henry A. Wallace je danes obsodil napad Holandije na Indonezijo in zahteval, da se takoj ukine vsa pomoč v okviru Obnovitvenega programa za Holandijo ter da se prepove pošiljanje orožja Holandcem.

Tu bo srnjakove pečenke

Mr. Joe Kovach, ki ima svojo farmo pri Harts Grove, Ohio, je imel prav dobro srečo, ko je na svoji farmi ustrelil lepega, velikega srnjaka, tehtajočega 381 funtov, njegov sin Joseph št. 1 Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave. ob 7.30 uri zvečer.

"Voditelje" ni imenoval, toda na splošno je napadel sovjetsko vlado

KANSAS CITY, 27. dec.—Predsednik Truman je danes prvič razkril, da bi se nekateri voditelji v Sovjetski zvezi želeli sporazumeti z Zedinjenimi državami, s ciljem da se konča tako imenovana "mrzla vojna."

Truman je izjavo podal na banketu, ki je bil prirejen v čast njegovemu bivšemu partnerju v kramarski trgovini Eddieu Jacobsonu. Najprej je obtožil Sovjete, da so kršili "svete" sporazume in da ima sovjetska vlada "sistem morale, ki ni morala." Rekel je, da se sovjetska vlada ni držala važnih sporazumov, ki so bil sklenjeni na Yalti in v Potsdamu, potem pa je pristavil:

"Obstojajo nekateri voditelji v vladi te velike dežele, ki zelo želijo, da bi se sporazumeli z nami."

Predsednik pa ni imenoval te "voditelje" ali pa dal vedeti, na kakšen način se baje želijo sporazumeti z Zedinjenimi državami.

Truman pravi, da je mir mogoč

Potem, ko je podal izjave glede Izraela in zunanje politike tikajoče se Palestine na splošno, je predsednik rekel:

"Porabil bom svoj čas v prihodnjih štirih letih, da dosežem sporazum na osnovi prepričanja, da je mir mogoč z vsemi deželami. Vem, da se to lahko stori."

Sovjetski vladi pa namerava Truman zagotoviti, da je "mir vse, kar želimo." Tiskovni tajnik predsednika Charles Ross je pred banketom razkril, da se bo Truman v sredo vrnil v Washington, kjer bo imel konferenco z bodočim podpredsednikom Barklejem in drugimi demokratskimi voditelji. Na konferenci bodo razmotrivali o zakonodajnem programu za prihodnje leto.

Sovjeti osvobodili ameriške vojake

FRANKFURT, 27. dec.—Sovjetske vojaške oblasti so danes vrnille šest ameriških vojakov, ki so bili zajeti po streljanju na meji med sovjetskim in ameriškim sektorjem Berlina.

Vojaki so izjavili, da so jih sovjetski vojski polovili na meji včeraj popoldne. Ker so ameriški vojski skušali bežati, so sovjetski začeli streljati v zrak. Nemška policija pa pravi, da so Američani bili zajeti po medsebojnem streljanju, dočim neki ameriški uradnik trdi, da ameriški vojski sploh niso streljali.

Armada je naznanila, da so vojski nevedoma prestopili mejo, ko so bili na patroli. Po 30 ur ujetništva pa so se vsi vrnili. Izjavili so, da so Sovjete z njimi postopali "zelo dobro." Skupaj z njimi je bil izpuščen tudi neki nemški policaj iz ameriškega sektorja.

Preselitev

Poznani Mr. Jerry Lukanc sporoča, da se je preselil iz 13545 Othello Ave. na 19307 Cherokee Ave. Njegova nova telefonska številka je KE 8509.

Nacionalisti na Kitajskem vodijo le "vojno za mir"

NANKING, 27. dec.—Kitajski diktator Chiangkajšek in novi premijer Sun Fo nameravata nadaljevati s civilno vojno s ciljem, da bi izvojevala "častni mir," nikakor pa, da bi premagala komuniste, se je danes zvedelo iz zanesljivega vira.

Nova nacionalistična politika pod geslom "vojna za mir" je baje neki kompromis med dvema stališči, med stališčem tistih, ki zagovarjajo takojšnja mirova pogajanja in tistih, ki želijo nadaljevati z vojno do samega ırpkega konca.

Opazovalci menijo, da ne bo prišlo do takojšnjih naporov, da se obnovi mirovna pogajanja, pač pa da bo nova nacionalistična vlada čakala nekaj časa in šele potem odločila o svoji končni potezi.

Medtem ko nacionalistična vlada razmotriva o sledeči potezi, pa so tri nacionalistične armade dospele v Nanking, očitno z namenom, da branijo prestolnico pred napredujočimi komunisti.

Nekateri opazovalci menijo, da bo nova nacionalistična vlada skušala ustaviti zmagovalni pohod komunistov z namenom, da bi izsilila "častni mir." Iz Peipinga pa poročajo, da je Chiangkajšek obvestil parlament, da ne nadaljeval z borbo proti komunistom in da je zahteval sodelovanje parlamenta. Toda, ker ta vest ne soglašja z novim stališčem nacionalistične vlade se poudarja, da ta izjava kitajskega diktatorja očitno sloni na političnih ozirih bolj kot pa na stvarnosti.

Zastopnik ministrskega predsednika in zunanji minister Wu Te Cen je izjavil časnikarjem, da se vršijo diskusije o smernicah nove vlade, da pa bo vlada takoj skušala pospešiti mobilizacijo in zbrati vojaški material, ki je potreben, da se ohrani vladne pozicije na rekah Huai in Yangtze.

JUGOSLOVANSKI URADNIK ZAJET NA MEJI

BEOGRAD, 27. dec.—Eden od vodilnih jugoslovanskih ekonomskih izvedencev in zastopnik finančnega ministra Obren Blagojevič je bil danes ujet, ko je skušal zbežati iz Jugoslavije. Blagojevič, ki je star 37 let, je bil član Komunistične stranke odkar je bil študent.

Monessen, Pa.—Pod dveh mesecih boleznijo je 8. decembra umrl Anton Plavetich, član SNPJ, star 69 let, doma s Hrvatske blizu Metlike. Pred dvema mesecema je umrla hči. Pokojni zapuša ženo in dve hčerki.

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
4231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
HENDERSON 5311-12

Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)

By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town:
(Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):
For One Year—(Za eno leto) \$8.50
For Six Months—(Za šest mesecev) 5.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.00

For Canada, Europe and Other Foreign Countries:
(Za Kanado, Evropo in druge inozemske države):
For One Year—(Za eno leto) \$10.00
For Six Months—(Za šest mesecev) 6.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

BAJKE IN DEJSTVA O SIAMU

II.

Bajka: Vojaški puč novembra 1947, ki je postavil na oblast Pibulove vojaške zarotnike in izobčil izvoljeno Thamrongovo vlado je imel za cilj, da prepreči ustanovitev "komunistične republike" in "komunistične zveze južnovzhodne Azije," kateri bi načeloval stari siamski državnik in bivši ministrski predsednik Pridi Phanomyong (Luang Pradit).

Dejstvo: S pučom leta 1947 je bila zamenjana precej demokratična, čeprav korumpirana vlada voditeljev, ki so bili za zavézne, z vojaško diktaturo, ljudje, ki so držali z osiščem. Da bi odvrnili pozornost od svoje fašistične preteklosti, so podpirali maršala Pibula napadali odstavljene bivšega premijerja Pridija, da je v ekonomiji socialist in "morilec kraljev." Pridi je socialist kar se tiče ekonomije, demokrat pa kar se tiče politike. Bil je za časa vojne voditelj gibanja "Svobodni Thai," ki je bilo na strani zavéznikov in pod njim je Siam dobil najbolj demokratično ustavo v svoji zgodovini. Njega so iztuhotapile iz Sjama tukajšnje angleške in ameriške oblasti; tega pa skoro gotovo ne bi storile, če bi Pridi res bil komunist.

Ponesrečeni puč od preteklega 1. oktobra, ki je pozneje bil označen za "poskušani komunistični upor," je bil podpiran po raznih elementih, ki so se zoperstavliali vojaško-fašističnim raketirjem okrog maršala Pibula, posebno pa gen. majorju Luang Kachijju, katerega dolžijo, da je za milijone okradel javno založnico. Podpiratelji puča niso bili samo demokratično-socialistični pristaši Nai Pridija, pač pa tudi v Evropi izvežbani častniki armade, posebno v glavnem štabu, in ugledni člani Demokratske stranke.

Bajko o nekakšni azijski Kominformi ponavljajo od Mandžurije do Indijskega oceana.

Bajka: Neka južnovzhodna azijska Kominforma, ki ima svoj sedež v Bangkoku, upravlja s komunističnimi aktivnostmi na celem področju.

Dejstvo: Angleški, ameriški, francoski, kitajski in siamski obveščevalni agenti so na mestu zastonj iskali dokaze za obstoj takšne organizacije. Sedanja koordinacija komunističnih strank izvira iz konference indijske Komunistične stranke v marcu, ki se je vršila v Kalkuti in očitno drži pri živ ljenju ilegalno kurirsko službo med Kitajsko, Indijo in Sovjetijo Avstralijo.

Bajka: Sovjeti imajo v Bangkoku "obsežno ambasado" z 200 ljudmi, ki se ukvarjajo s tajinstvenimi aktivnostmi.

Dejstvo: Sovjetska legacija, ne pa ambasada, kateri načeluje minister Sergej Menčina in petorica ostalih sovjetskih diplomatov se nahaja z druge strani kanala, nasproti ameriški ambasadi v poslopju, v katerem se obenem nahajajo uradi in stanovanja. Sedež tega poslanstva je obsežnejši od ameriške ambasade—Američani namreč stanujejo drugje—toda manj razkošen od angleške ambasade. Vključno se v legaciji nahaja 29 sovjetskih državljanov, vključno možje, žene in otroci. Možno je, kakor se to govori, da je šofer sovjetskega ministra v službi sovjetske varnostne službe, pa tudi če je in če so vse žene podobne vohunki Mata Hari in vsi otroci nepošteni, zakrknjeni pritlikavci, sovjetska legacija bi ne mogla storiti deseti del tistega, kar se ji pripisuje. Ta legacija se enostavno nahaja pod stalno policijsko pažnjo, "Če lahko najdete eden edini incident v južnovzhodni Aziji, katerega vir vodi v sovjetsko legacijo, bi želel, da mi to poveste," je rekel vojaški atašej ene glavne proti-sovjetske sile. "Mi nismo mogli najti nobenih dokazov."

Mnogi izkušeni opazovalci so mnenja, da je sovjetska legacija v prvi vrsti opazovalnica. To je edina uradna opazovalnica, ki jo imajo Sovjeti na enem glavnih področij Azije, ker zapadne sile jim niso dovolile, da bi odprli konzulate v njihovih kolonijah, nacionalisti Burme in Indonezije pa so ovirali njihove zahteve za vpostavitve diplomatskih predstavnikov.

Edino aktivno organizacijsko delo na tem področju verjetno vršijo kitajski komunisti. Mnogi od njihovih 10,000,000 rojakov v južnovzhodni Aziji gledajo z vedno večjim spoštovanjem na njihovo očitno zmago v kitajski civilni vojni. Pričakuje se, da bodo kitajski komunisti postali celo bolj aktivno po konsolidaciji svoje zmage v Kitajski. Toda vzelo jim bo precej časa predno bodo spreobrnila udobni Siam v rdeče pobarvano nemirno deželo domačih propagandistov in domišljavih inozemskih poročevalcev.

KONFERENCE NE BO--RESNICA BO PRODIRALA DALJE

(Nadaljevanja in konec)

"Govorile smo lahko s številnimi osnovnimi sekcijami 'Vseindijske ženske konference,' z izobraženkami, aktivistkami, voditeljicami četrtih odborov—vse so pokazale veliko navdušenje in zaupanje, ki nam je seglo globoko v srce. Za vsako ceno hočejo rešiti žalostni položaj indijskih žena in njihove dežele. Pomagale bodo naši Federaciji, toda v 'Vseindijski ženski konferenci' se vodstvo upira sodelovanju demokratičnih sil in vsako pobudo prepreči. Mislimo, da je pravična odločitev demokratičnih žena, da bodo ustanovile novo organizacijo na narodnostni podlagi, ki bo združila vse mlade in delovne moči ter vodila žene Indije v srečnejšo bodočnost.

"V Burmi sta dve ženski organizaciji. Ena od teh, Vseburmska zveza, katere predsednica Miss Khil Hla je članica parlamenta, je odklonila srečanje z nami. Politični in družbeni položaj Burme je podoben položaju Indije. Kako razumljivo torej, da smo bile priče, ko je vlada poslala letala, iz katerih so streljali na kmečke vasi, ki so se uprle fevdalnim posestnikom.

"Druga ženska organizacija ('All Burma Women's Congress' (Vseburmski ženski kongres), ki združuje 40.000 žena, v glavnem kmečkih, katere predsednica je Mrs. Daw Khui Guy, je vložila prošnjo za vstop v našo Federacijo. Priporočili smo ji, da naj razširi svoje delo na socialnem področju.

"Izvršilni odbor 'All Burma Chinese Women's Federation' (Vseburmske federacije kitajskih žena) se je z nami sešel in se bo prav gotovo pridružil Mednarodni demokratični federacije žena. Združuje 500 žena.

"Na Malajskem imajo demokratične organizacije zelo trdno podlago. Počočale smo o vstopu Federacije žena Singapurja, katere predsednica je Mrs. Ciang Li, in ki združuje organizacije kitajskih žena Malajske. Govorile smo z voditeljicami Federacije malajskih žena, ki imajo sedež v Kuala Lumpurju in združujejo malajske žene. Predsednica te Federacije—Mrs. Samsija Pakeh je v zvezi z Mednarodno demokratično federacijo žena.

"V splošnem so vsa ženska gibanja na Malajskem dobro organizirana, vendar se omejujejo v oblikah dela. So nekakšne družbe za medsebojno pomoč, društva z mesečno članarino, ki podpirajo šole, sirotišnice, porodnišnice. Mednarodna demokratična federacija žena uživa pri teh gibanjih popolno zaupanje. Mislimo pa, da obstoj raznih zvez na podlagi rasne pripadnosti ni posrečen in da podpira neenotnost, ki jo tako cenijo angleški imperializem.

"Stvar je toliko resnejša, ker so Malajci v glavnem kmetje in jih je treba povezati z delavskim razredom. V tem smislu smo govorile z našimi prijateljicami in združile vse izkoriščeno ljudstvo Malajske.

"Kakšen položaj ženskih organizacij, kakšne so njihove naloge

"Zelo običajno je govoriti o revščini in žalosti Indije, seveda pa so brez moči. Na splošno družinski dohodki indijske družine—ne zagotovijo njenim članom niti življenjskega minimuma. Žene tare vsak dan strašna skrb, kako dobiti peščico riža za otroke. Samo v Indiji živi 200 milijonov žena v takih pogojih.

"Zelo veliko žena dela v mestih in na poljih; 65% prebivalstva je kmečkoga, 30% nima zemljo, kar pomeni, da nimajo

stalnega bivališča in ne opravljajo stalnega dela. Približno 30% ima majhen kosček zemlje, običajno v najemu. V neki vasi, ki smo jo obiskale, je imelo 50% kmetov krave. Dejansko pripada 70% zemlje fevdalnim posestnikom in posojevalcem, ki dajejo za visoko ceno v najem majhne parcele. Najemnine za zemljo in davki (takse za policijo) in administracijo, takse za najem zemlje, na kateri imajo barako, taksa za vzdrževanje cest) znašajo mnogokrat 80% vseh državnih dohodkov od zemlje.

"Takšno kmetijstvo ne more uporabljati strojev in moderne tehnike, kar zmanjšuje proizvodnjo in povzroča zelo nizek življenjski standard prebivalstva. Kmečke žene so nam pripovedovale, da v času pospravljanja pridelkov jedo dvakrat, ostali del leta pa le enkrat na dan. Po drugi strani pa malomarnost vlade in pomanjkanje načrta v gospodarstvu pri namakanju zemlje in dviganje proizvodnje povzročata, da je polovica Indije še vedno neobdelana. Posledice tega so periodične lakote, ki umira na milijone ljudi.

"Enak je položaj v Burmi.

"Na Malajskem dobivajo kmetje zemljo proti plačevanju letnega davka vladi. Vas Sungai Layg, ki smo jo obiskale, je znana po pridelovanju riža. Več kot polovica družin ima manj kot eno akro (manj kot polovico hektara) zemlje. Ko smo jih vpraševale, kako žive, so nam dejali, da to ni dosti za življenje.

"Položaj delavskih družin je še težji. Prodiranje angleške kolonizacije, ki je odvzela bombaž obrtniški industriji na vasi za angleške tovarne, je spravilo gospodarstvo indijskih vasi iz ravnotežja in upostavilo na milijone kmetov. Ti so se večidel izselili in se deloma selijo še danes v mesta, kjer iščeja zaposlitve. Tarife plač, razen v predilnicah in tkalnicah bombaža v Bombaju, kjer so sindikati uspešno posegli vmes, v Indiji ni. Tudi v predilniški in tkalniški industriji zasluži žena polovico manj kot možki.

"V Bombaju je 50,000 tekstilnih delavk. Številne ženske delajo pri gradnjah in nosijo na glavi težke košare opeke in zemlje. Plačane so za tako delo tako zelo slabo, da se podjetnikom tak način zidanja še vedno izplača, kot bi se jim moderniziran. Se samokolic jim ne kupijo. Približno 50,000 žensk dela v rudnikih. Videle smo izdelovalke jute v Kalkuti, ki vdihavajo škodljiv prah, ki povzroča kožne bolezni.

"Govorile smo z delavkami, ki po domih izdelujejo cigarete za 8 annasov na dan. Šle smo v Asam, kjer se delavci plantaž čaja lahko štejejo med pozabljene na svetu; 300,000 žensk in skoraj 100,000 otrok od šest let starosti naprej je izkoriščanih, da je sramota. Obiskale smo dve plantaži, kjer so se možki in ženske jokaje pogovarjali z nami. Matere delajo z otroki v culah, privezanih na hrbtu, večji pa jim pomagajo. Delavec zasluži 10 annasov na dan, ženske 8, otroci pa 3.

"Srečale smo ženo, ki je sama z 10 otroki, vsi hodijo na delo. Jedo lahko samo enkrat dnevno. Druga, čisto mlada, ima jetiko, komaj se vlači, pa hodi na delo, ker nima nikakršne podpore. Pri srcu nam je tesno. Kako živijo ti ljudje, ko stane liter mleka 'z vodo' 1 rupijo, dobro mleko pa je dražje. Sladkor stane funt (450 gramov) 8 annasov (rupija je 16 annasov). Riž, osnovna hrana Indijcev,

stané 14 annasov funt. Življenje v Indiji je vedno dražje. Skladišča so sicer polna ameriškega, angleškega in avstralskega blaga, ki pa si ga družine ne morejo kupiti.

"Kapitalistični sistem izkoriščanja uniči vsako leto na milijone ljudi. V Kalkuti trdijo, da najdejo vsak teden povprečno 300 ljudi na ulicah mrtvih—umrli so od oslabelosti.

"Največji zločin imperialistov je, da v nečloveški sistem izkoriščanja vključujejo tudi otroke. Neki zakon sicer prepoveduje delo otrok pod 12. letom, ampak tudi otroci morajo živeti in če hočejo živeti, se morajo preživljati sami. V tovarnah cigar je 25% otrok od 6 do 12 let starosti. Videla sem osemletno deklico, ki je delala ves dan v brlogu brez zraka za 5 annasov, kar predstavlja vrednost dveh škatlicje vžigalic.

"V taborišču Matunga sem videla otroke od sedem do osem let starosti, ki čistijo odtok. Pri tem delu zaposlujejo samo otroke, ker zaradi majhne postavne lahko zlezajo v cevi. Mnogo otrok, največ seveda s kmetov, služi kot sluga v hotelih ali pri premožnih družinah. To so majhni sužnji, na razpolago gošpodarju ali gostu.

"Včas, ko je mati na delu, čuvajo starejši otroci mlajše. Tako zaposlenih otrok je največ, ker ne uživajo zaposlene matere nikakršne pomoči.

"Mladih beračev je Indija vse polna. Poskušajo napraviti majhno uslugo, da bi dobili nekaj annasov za hrano.

"Tudi število kaznjencev in prostitutk je zelo visoko. Direktor kaznilnice v Kalkuti je mnenja, da je ob sedanjih pogojih v Indiji lahko samo eden od treh ljudi vzgojen.

"Otroci se ne najedo nikoli do sitega, ne poznajo mleka niti sadja. Solanje je zanje prepovedano. Le trpeti smejo. V rokah indijskega otroka nisem nikoli videla igrače.

"Na Malajskem sem videla otroke delati na plantažah gumija. To so bile deklice, ki nosijo na koncih dolge palice težka vedra, polna latexa. Po plantažah gumija je zaposlenih 80% žensk. Otroci dobijo 70 centov na dan, ženske pa 1 do 2 malajska dolarja.

"Značilno je, da prejemale delavci različnih ras različne mezde, da se tako podžiga mržnja med posameznimi rasami. Medtem ko kitajski delavec zasluži 65 malajskih dolarjev, prejema indijski delavec za enako delo 45 dolarjev.

"Nič čudnega ni, če v azijskih državah ni skoraj nobenih socialnih ustanov za pomoč materi in otrokom.

"Ko smo prišle v Indijo, nas je presenetilo, da številni ljudje živijo in spijo kar po pločnikih—ker pač nimajo drago meso. Tudi tisti, ki imajo streho nad glavno, živijo v splošnem v strašnih stanovanjskih razmerah. V Kalkuti živijo baje samo 2% prebivalcev v lepih stanovanjih. Delavci jute, ki smo jih obiskale, pa se po končanem delu zatečejo v gnusne kolibe iz posušenega blata. To so stanovanja, ki obsegajo eno samo sobo, ki je čisto zasledena in ima tri postelje, spleteno iz vrvi, na katere se vržejo izmučeni delavci. Pohoščani v takih stanovanjih, prostor za smeti je pred hišo, kjer skatčajo nagi ali vsaj čisto razcefrani otroci. Električne ni, ena sama vodovodna pipa služi 500 družinam.

"V Bombaju živijo družine v eni sami sobi (3x3 metre) brez pohištva, brez luči, 15 do 20 oseb je natlačeni v takšni sobi. Da v takih razmerah o družinski življenju ne more biti govora, je jasno.

"V vaseh, ki smo jih obiskale, ni bilo pitne vode in so pili prebivalci vodo iz mlak, v kate-

rih so se kopali bivoli. Higieniski pogoji so strašni. Otroci so po starših skrajno šibki in ničudno, da znaša umrljivost otrok v prvih letih življenja 250 na tisoč. Griža, tuberkuloza in malarija povzročajo ogromne žrtve. Nekatero tovarne imajo otroške jasli, ki pa so le v zasmeš ljudstvu. Druge dajejo materam podporo, toda delodajalci iščejo vse mogoče izgovore, da se temu izdatku izognejo. Tovarne jute so priznale pokojnino delavcem, ki so opravili 35 let dela, povprečje življenja indijskega življenja pa znaša 26 let. Praktično v Indiji ni starcev.

"Bolnice so maloštevilne. Obiskale smo moderno zgrajeno bolnico Pavel v Bombaju. Toda bolniki ležijo po tleh. Stopila sem lahko v operacijsko dvorano kar med operacijo samo, ker so ostala vrata odprta. Zvedela sem, da je bolnik sprejet le, če je dal dobro podkupnino. Bolničarke so slabo plačane, pri enaki kvalifikaciji so Evropejke drugače plačane kot Indijke.

"Na Malajskem je podobno. Vendar ustanavljajo tu delavci sami podporna društva, ki delujejo podpre in dovolijo, da se organizirajo porodnišnice ali svetovalnice.

"Žene nimajo prav za prav nikakršnih pravic in se postopa z njimi zelo samovoljno. Postavajo se v vsakem kraju drugačne. Žene Bombaja so ob občinskih volitvah imele volilno pravico. Pokazale so veliko zanimanje za javna vprašanja. V času narodne borbe se ni vodila borba za obrambo pravic žena. Trpijo kot nikjer na svetu in občutijo, da imajo pravico vplivati na izkoriščanje bogastva, ki ga proizvajajo njihova dežela.

"Tudi žene srednjih slojev, učiteljice, zdravnice, bolničarke jasno vidijo grozno nepravilnost in se podzavestno povezujejo z delavkami in kmeticami, da bi našle pravilno pot k rešitvi. Hočejo se opreti na demokratične žene vsega sveta, katerim so po naši delegaciji izkazale toplo bratstvo."

ANGLEŽ O AMERIČANIH

Ravnatelj angleške tvrdke Reliance Rubber Co. Ltd., Mr. Fordyce Jones je v angleškem konservativnem listu "The Recordors" popisal svoje vtise o življenju in razpoloženju ameriških pridobitnih krogov, ki jih je nabral v svojem potovanju po Zedinjenih državah.

Pisec pravi, da vlada med ameriški pridobitniki s trah pred bodočnostjo, čeprav trajna v Zedinjenih državah še vedno izredno dobra konjunktura. Mnogi trgovci se plašijo zaradi političnih, gospodarskih in socialnih razmer. Boje se posebno inflacije. Cene in plače se dvigajo. Zlasti postaja drago meso. Nekateri so veliki optimisti glede bodočnosti, drugi zopet so nasprotnega mnenja in se vprašujejo, kako dolgo bo trajala konjunktura.

Američani živijo naglo in besno (furijsko). Premnogi Američani ne čitajo dovolj. Po hišah ni opazil dovolj knjižnic. Mladini ni poučena dovolj o resničnih izumiteljih na znanstvenem področju in se čudi, če jo Anglež obzirno opozori, da niso Američani izumili televizije, temveč, da je ta delo škota Bairda; prav tako je z letalom na reakcijski pogon, dalje z radarjem, penicilinom itd.

Fordyce Jones dodaja, da so ga kljub temu povsod prav lepo sprejeli. Na koncu pisec kritizira "ameriški materializem." Med Američani ni opazil občutka prave sreče, pač pa občutek negotovosti.

V "Enakopravnosti" dobite vedno sveže dnevne novice o dogodkih po svetu in doma!

Nepismenost v Ameriki se niža

Kakor poroča urad ljudskega štetja Zed. držav, se je nepismenost v tej deželi znatno znižala. Po zadnjem pregledu je razvidno, da je bilo od 106,000,000 prebivalcev, ki so do oktobra 1947 dosegli dobo 14 let starosti ali več, le 2,888,000 takih, ki niso znali čitati ne pisati angleščine, niti kakega drugega jezika. Leta 1947 je torej bilo 2.7 odst. prebivalstva Zed. držav nepismenega — leta 1930 je bil odstotek približno dvakrat večji ali 4.7 odst.; l. 1920 je bilo nepismenih 6.5 odst. Američanov, a leta 1870 pa 20 odstotkov.

Zadnji trije pregledi (1920, 1930 in 1947) kažejo velik napredek v pismenosti med mlajšim svetom. Lansko leto so dognali, da je na vsakih sto oseb starih 65 let ali več po sedem nepismenih, dočim odpade na vsakih sto oseb v starosti od 14 do 24 let le po en nepismen prebivalec.

Urad censusa pravi, da se je med leti 1930—47 znižalo število nepismenih za okrog 1-300,000. To se je zgodilo navzilec dejstvu, da je naše prebivalstvo v tej dobi naraslo za 17,400,000 in sicer v prebivalstvu v starosti do 14 do 24 let.

Poglavitni vzrok nepismenosti v Zed. državah je bilo, kot povsod, pomanjkanje šol in glavni vzrok znižanja nepismenosti je povečanje šoloobveznosti sistema. Sole so se izboljšale in narasle in šoloobvezni otroci morajo pohajati svoje razrede, ker tako predpisuje zakon. (Številke kažejo, da je šoloobveznost po državah uzakonjena na sledeč način: v treh državah morajo otroci pohajati šolo do 14. leta; v eni državi do 15. leta; do 16. leta v 36 državah; kot tudi v Districtu of Columbia; do 17. leta v dveh državah in do 18. leta v šestih državah.) Nepismenost se je seveda znižala tudi s tem, ker je mnogo starejših nepismenih ljudi pomrlo. Dalje so bile v teku kampanje za pobiranje nepismenosti v vrstah vojskav ameriških vojnih silah tekom druge svetovne vojne.

Urad ljudskega štetja pravi, "da v družbi, ki je tehnološko tako razvita kot je naša, je nepismenost sama na sebi človeku manjše koristi nego nekaj prave izobrazbe v splošnem." Omenja tudi, da so vodilni ljudje na polju vzgoje prepričani, da je sicer napredek v pismenosti našega prebivalstva dobra stvar, ali važno je tudi kaj človek čita in piše, oziroma kako vse to pojmuje.

V listu "The Hartford Courant" (Connecticut), so zapisali: "Znanje čitanja in pisanja je morda res dobro merilo pismenosti prebivalstva. V politični demokraciji pa to ne zadostuje. Prav tako važno je vedeti kaj človek čita, ker je to znanje in pojmovanje v neposredni zvezi z našimi narodnimi vprašanji, kar pomeni, da je potrebno več nego razumeti pomen besed v tisku. . . . Kakor zadovoljno jemljemo na znanje porast pismenosti v Zed. državah, tako ugotavljamo, da ta porast, ki smo jo zabeležili v času pregledov, nikakor ne more biti kak izgovor, da bi sedaj odnehali v naporu za izboljšanje ameriških šol."

Common Council

ARGENTINA OMEJUJE IZVOZ VOLNE

Argentinska vlada je odredila kontrolo nad izvozom volne, ki ga bo vršilo ministrstvo za industrijo. Menijo, da bodo s tem uvedli carino na kontingenčne izvožene volne. Pravijo tudi, da bo vlada prepovedala prodajati volno onim deželam, ki ne razpolagajo s čvrsto valuto.

V Bosni raste novo življenje

Ko so prišli ustaši in okupatorji po Mustafa, jim je njegova mati rekla: "Mustafe ni!"

Mustafe ni. Zaradi Mustafe so šle ovce iz hleva, kokoši iz hiše, kjer so skupaj z ljudmi domovale, odšel je Ibrahim, Mustafa oče, ki se ni vrnil. Vrnili so ni zato, ker se ni prodal ustašem.

Fatima — Mustafaova mati — je skozi feredžo odgovarjala. Če bi ustaši in njihovi gospodarji videli blisk njenih oči, tri gube na čelu in izraz neizmernega prezira okoli ust in nosu, bi jo pri pričakovali. Pod feredžo je ostala neizdana. Ostala je sama in si v težkih urah brisala s črno feredžo oči za sinom, ki se — Ahal ve kje — kladi po gozdovih, in za možem, ki je že gnil s tisočimi pod zemljo blizu Jasenovca ali pa so ga razjedale redke ribe v prekleti vodi, ki je tiste čase tekla mimo še večkrat prekletega Jasenovca.

Sama — od vseh zapuščena — si je s črno feredžo brisala oči. Fatima je molčala, kakor zna molčati feredža.

Mustafa ni molčal

Z Mustafa je izpregovorila tudi puška. Trikrat je ustrelil, dvakrat zadel. Vse eno: ustaši ali okupatorji. Mustafa je bil teh zverin bolj sit, kakor kruha, ki ga že tedne ni videl. Pet tednov s puško, šesti za brzostrelko, ki si jo je priboril v težki borbi nad Dobojem.

Kaj dela mama doma, — si je mislil štirinajstletni Mustafa. Zal mu je bilo pravoslavca Miče, s katerim sta bila kljub divji verski mržnji, ki so jo nutili ustaši, največja prijatelja. Zvedel je, — menda je bilo nad Dobojem — da je od lakote umrl v Jasenovcu.

Brzostrelka je še bolj zgovorno zapela.

Srečanje s Titom v Drvarju, kamor je bil poslan kot mladinski delegat prigađe, nosi v srcu za večne dni. Trikrat ranjen, četrtrič skoraj odtrgan (izgubil je skoraj polovico bedra), je med prvimi vkorakal v osvobodeno Sarajevo. Oficirsko odlikovanje na ramenih ga ni zadržalo v vojski. Domov ga je sililo k materi in k zemlji, tako bogati in vendar tako zapuščeni in revni. Da te le še enkrat zagrabim, nikdar več te ne izpustim iz rok! — si je prisegel Mustafa ob misli na svojo, očetovo in materino zemljo. In da je moral Miča umreti od lakote? Čakajte vrage, pokažem vam, kaj je bosanska zemlja!

Mustafa se je vrnil

Mustafa se je vrnil! Mati ga je na vratih, na pragu pričakovala. Brez feredže na licu ga je objela in se zjokala nad srečo, da ji je vsaj sinko ostal. Mustafa ji je veselo gledal v zoran obraz. "Kje imaš feredžo, mati?" — je — kaj on ve kako — prišlo iz njegovih ust.

"Mustafa moj sin ju je skino s lica!" — je odgovorila. Objeta sta odšla v zanemareno hišo iz katere se nista prikazala noč in dan. Naslednjega dne proti večeru ga je spremila v Dervento.

"Kaj imaš tam?" — ga je vprašala.

"Pojdi z menoj!" — ji je odgovorjal.

Šla sta. Skozi okna revnih in zanemarenjenih hiš so zvedavo in zaprepasčeno gledale feredže. Fatima — objeta s sinom — je šla naravnost. Nič je ni bolelo. Vedela je kaj se šepeče za okni, vedela pa je tudi to, da je svojo mladost in lepoto izgubila za feredžo, ki jo ji je na stara leta odkril njen sin.

— Ahal ti daj srečo, moj Mustafa! — Stisnila je sina, tedaj že sedemnajstletnega, še bolj k sebi in z njim skupaj, kakor v mladih letih, hitro stekla v Dervento. Ne on nje, niti ona

nje, nista vznemirjala — vprašanji. Vedela sta, da živita svobodno, da sta po težkih letih prav zares skupaj in da ju ne čakajo slabi časi.

V Derventi

V Derventi je bilo tiste dni in noči kar se da razgibano. Ljudje, ki so se med vojno skrivali — Ahal si ga vеди kje, — so se znašli na ulicah in z osvoboditelji skupaj peli. Živo je bilo na ulicah in lokalih Dervente, tako živo, da Mustafa ni mogel najti prenočišča svoji utrujeni materi. Šla sta na železniško postajo. Tam ji je našel prostor na klopi. Ki je zaspala, je Mustafa odšel. Dal se je vjeti množici, ki ga je vodila na vse strani. Z množico je vriskal in pel. Tak je dosegel razbit most. Bredel je po plitki vodi in našel šolo, ki so jo že pred vojno zidali ljudje, ki so hoteli napraviti iz kmečkih fantov nekakšne kmečke "janičarje". Pred vrati v poslopje se je znašel ves plah. "Trapec!" — si je mislil in stopil v vežo.

Kar naravnost — kakor je bil vajen v borbah — je povedal: "Kdaj boste odprli vrata šoli?"

Starejši človek mu je redovno pogledal v oči: "Saj nimamo niti učiteljev!"

"In vendar . . . Solo boste odprli, kajne?"

"Seveda jo bomo!"

Nazaj v vas

Drugo jutro je Mustafa odhajal nezadovoljen v svojo vas. Materi ni odkril svoje razočaranja, verjel pa je človeku, ki mu je povedal, da mu ne bo treba dolgo čakati. Z materjo sta zagrabila z obema rokama za delo. Lesen tlak sta si položila v sobah in v veži, kokoš sta poslala v nov kokošnjak in tudi ovca ni več tožila v hiši. Dnevi so tekli, na polju pa je pšenica in kuruza prav nerodno rasla, kakor pred vojno in kakor na vseh ostalih njivah v vasi in okolici.

Lepega dne je dobil Mustafa obisk. Inženir-ogronom, Dušan Ličina, ga je našel.

— Mustafa, pravijo da bi rad v kmetijsko šolo. — Mustafi so se razširile oči, kakor mački v temi. V srcu mu je nekaj zagrlo. Ves vznemirjen je pomagal materi pobirati raztresen krompir.

— Seveda bi . . .

V šoli

Z inženirjem Ličino je že drugi dan odšel v srednjo kmetijsko šolo v Dervento. Mati mu je mahala z ruto v pozdrav vse do ovinka. Ko se ji je skrnil, je vzdihnila in si zaželela, da bi tri leta Mustafinega šolanja čimprej minula. Poglečala je na obrano polje in pomislila, da bo to polje po Mustafinevi vrnitvi vse drugače rodilo, kakor je imelo navado do tedaj.

Dedtem pa je Mustafa šel v korak z agronomom Ličino. Prav tako dolge korake je delal, kakor inženir. Hotel je biti velik, hotel je premagovati bo-

TEKOM ČASA,

ko se zobozdravnik Dr. J. V. Zupnik nahaja na St. Clair Ave. in E. 62 St., je okrog 25 drugih zobozdravnikov v tej naselbini prakticalno in se izselilo, dočim se dr. Zupnik še vedno nahaja na svojem mestu.

Ako vam je nemogoče priti v dotiko z vašim zobozdravnikom, vam bo Dr. Zupnik izvršil vsa morebitna popravila na njih delu in ga nadomestil z novim. Vam ni treba imeti določenega dogovora.

Njegov naslov je DR. J. V. ZUPNIK 6131 ST. CLAIR AVE. vogal E. 62nd St.; vhod samo na E. 62 St. Urad je odprt od 9.30 zj. do 8. zv. Tel.: EN 5013

sansko gospodarsko zaostalost tako, kakor to dela inženir Ličina. Nad njima je bilo modro nebo, podobno materini dlani.

V šoli se je Mustafa hitro znašel. Predavanja strokovnih kmetijskih predmetov je po domače povedano požiral. Že v prvem letu šole je bil imenovan za prvega učenca. Na tihem se je smejal, ko je pomislil kako bo presenetil mater in sosedo s cepičem slive, ki bo dala več sadu in stokrat boljšega tako, da bo bosanska slivovka še bolj zaslovela po svetu. Agronom Ličina je bil uspehov mladega Mustafe bolj vesel, kakor datuma, ko je v Zagrebu položil zadnji izpit za inženirja agronoma. Dobro se je zavedel, da mu bo Mustafa in ostalih sto devet in dvajset učencev največja opora pri vzbujanju kmetijskega gospodarstva v derventskem okraju.

Ob zaključku prvega šolskega leta, se je Mustafa prisrčno poslovil od součencev in od inženirja Ličine. Ves nestrpen je mencial pred ravnateljem in ko mu je ta dal prsto roko, je kakor mlad konjiček, veselo zdriljal v hrib, v svojo rojstno vas, kjer ga je čakala mati Fatima.

Že pri prvih korakih v domači vasi je Mustafa nekaj opazil. Sosedo je umaknila z obraza feredžo: To je materino maslo! — si je mislil in ves otročji planil stari Fatimi v naročje. Zjokala se je reva Fatima, pogostila sina, kakor ob največjem prazniku.

"Pripoveduje!" — mu je skraj ukazala od nepotrpežljivosti.

Mustafa je materi pripovedoval. Če bi bil poleg njiju ravnatelj šole inženir Ličina, bi se čudil mlademu gojencu Mustafi, ki je prvi dan šole prav tako prikazal materi s pripovedovanjem, kakor zadnji.

"Pšenica? Zori? Kakšna je?"

Sto vprašanj je padalo na odkrito Fatimo. Sto vprašanj, sto novih ljubezni do sina.

"Rasteč raste in zori, Mustafa!"

Ob zori

Mustafa, pobožan od matere Fatine, je zaspal. Zbudil se je ob zori, napol obleden je stekel na dvorišče. Temno, mračno je bilo, le na vzhodu je vstajal nov dan Zarja mu je še bolj podkurlila pod nogami. Sel je na njivo, kjer je rasla pšenica, za katero so trdili vaščani, da ne bo nikoli uspela. "Poglej jo!" Pobožal jo je menda prav tako ljubeče, kakor sinoči njega mati Fatima. Spomnil se je inženirja Ličino, mu po stari agovski navadi v mislih poljubljaj roko in o! . . . oče!

"Veš, Ličina mi je dal to seme. Ličina pravi, da ga je prinesel v možganih iz Slovenije, kjer je bil na praksi pred vojno več mesecev. To je bilo na Kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu . . ."

Tak je naš Mustafa, borec za osvoboditev izpod pijavk in mladi borec za novo Bosno, ki z vsakim dnem vstaja, vsa bogatejša in lepša. Kaj bi dejal Ibrahim — oče Mustafe če bi vstal iz groba in videl svojega sina kako boža nove vrste pšenice, svojo ženo, ki hodi na stara leta vsa zgubana v obraz in vendar tako lepa po vasi brez feredže?

Nič ne bi dejal. Vesel bi ju bil in bi z njima delal. Jaz pa bi, če bi le mogel, pričaral na bosansko nebo barvo Gorjancev in ono iznad Planine, ki je tako lepo teknovala z lepoto nad Ivanuševim vinogradom, kjer smo pili zdravo in dobro novo vino.

Mustafa je znova segel v roke agronomu Ličini. Vrnil se je s počitnic.

"No, Mustafa?"

"No, tovariš inženir?"

Stisk dveh rok in potem v sobah in razredu stisk sto tridesetih mladih bosanskih rok, katerih glave se uče, pridno in pametno, da bo prelepa bosanska zemlja dala čimprej od sebe tisto, kar ima v svoji utrobi.

Dragi prijatelj z Ivanuševa vinograda: "Takrat, ko smo bili

skupaj pred mojim odhodom, si povedal, da je bosanska zemlja najlepša izmed vseh. Dovolil mi, da dodam: . . . ne samo najlepša, tudi najbogatejša.

ŽENA V PREGOVORU

Ne vem, kaj bodo rekle naše lepe Slovenke k današnjemu poglavju. Od negdaj priznavajo vsi narodi moč ženske lepote. Le nekaj pregovorov v dokaz: Italijan: Lepa žena se rodi poročena. Francoz je istega mnenja: Lepotica-rojena kraljica. Nemec: Lepe žene imajo vedno prav. Vsak možki ima pač rad lepo ženo. Toda izkustva so huda, bridka. Zato Angleži previdno svetujejo: Čuvaj se žene od spredaj, mezgeca od zadaj in — farja od vseh strani; Ali se tu ne zreali tisočletno izkustvo? Poljak: Kdor ljubi lepoticice, ne gradi visoko. Italijan: Lepa žena — sladek strup. Rus: Lepa in skromna žena stanujeta v različnih vaseh. Indijec: Lepa žena — sovražnik v hiši. Danec je udarjen, kakor njegov sosed Nemec, bolj na gastronomsko plat: Lepa žena — slaba skleda. Že v davnem srednjem veku ko so še varovali meje utrjeni gradovi, je Italijan spoznal: Lepo ženo in grad ob meji kdor ima, spanja mirmega on ne pozna (Chi ha bella moglie e castello in frontiera, non ha mai pace in letiera)! Posebno hud je Nemec: Ošabnost je vsakdanji kruh lepoticice. In spet postaja: Lepa žena — težka r . . . !

Torej tudi lena je. Francoz, Nemec in Italijan pojejo v zboru: Lepa žena — slaba glava. In krepko jim basira Slovenec: Dolgi lasje — kratka pamet. Ta pregovor je iz časov, ki so bili dolgi lasje še posebno cenjen okras žene. Dovolj bo. Naše le-

potice lahko spoznajo, katerih slabih lastnosti se morajo varovati. In — kuhati naj se učijo! Kajti to ne velja samo za Danec.

Kako zna biti pregovor pravičen, vidimo pri vdovah. Težek je položaj vdove. Nima več brezskrbnosti deklice, svobode žene, očetovega nadzorstva, moževega nasveta in vodstva.

Nemec ugotavlja: Vdova je tarča, na katero vsi streljajo. Perzijec je orientalsko slikovit: Vdova je grm poln trnja brez rož. Zato ne manjka nasvetov: Anglež: Vdovi moža ali pa samostan. Še bolj energičen je Poljak: Vdova naj se omoži, preden konča žalovanje. Sicer pa si ženska brihtnost zna sama pomagati. Danec: Malo je vdov, ki bi bile neutolažljive. In Italijan: Vdova z enim očesom joče, z drugim vabi. In to naj nam bo v tolažbo.

Naročajte, širite in citajte "Enakopravnost!"

SVINEC DRAŽJI

Dve veliki ameriški družbi za proizvodnjo svinca sta s 1. novembrom 1948 zvišali ceno svinca na 21.0 centov za funt. To je že tretja podražitev v letu 1948. Med vojno je bila cena svinca maksimirana na 6.5 centov za funt.

Pričakujejo podražitev svinca tudi na angleškem trgu. Dejansko je zdaj cena angleškega svinca, ki je že začetku oktobra poskočila na 112 funtov šterlingov za tona, še vedno za 7 funtov 10 šterlingov nižja od cen, ki veljajo na ameriškem in kanadskem tržišču. Izvedenci menijo, da bo podražitev svinca povzročila v Veliki Britaniji nadaljnje zmanjšanje potrošnje te kovine, ki znaša zdaj nekaj nad 16,000 ton mesečno. Potrošnja v letu 1945, ki je znašala 19,700, v letu 1938 pa 27,000 ton mesečno.

Oglašajte v Enakopravnosti

ZAVAROVALNINO
proti
ognju, tatvini, avtomobilskim nesrečam, itd.
preskrbi
Janko N. Rogelj
6208 SCHADE AVE.
Pokličite:
Endicott 0718

OBLAK MOVER
Se priporoča, da ga pokličete vsak čas, podnevi ali ponoči. Delo garantirano in hitra postrežba. Obrnite se z vsem zaupanjem na vašega starega značca
JOHN OBLAKA
1146 East 61st St. HE 2730

CLEVELAND
JE SLOVENSKA METROPOLA V AMERIKI!
V Clevelandu so naseljeni Slovenci, oziroma Jugoslovani iz vseh delov Slovenije in sploh Jugoslavije. V Clevelandu izhaja slovenski list
ENAKOPRAVNOST
ki prinaša dnevno zanimive novice iz vseh delov sveta.
Enakopravnost
6231 St. Clair Ave. Cleveland 3, Ohio

\$2163.45 REWARD!

Uncle Sam will pay to any wage earner thrifty enough to tuck away only \$3.75 a week in U. S. Security Bonds for the next ten years, the sum of \$2,163.45.

And Uncle Sam will help you tuck it away, too—automatically, each and every week—through the Payroll Savings Plan where you work.

Sign up for the Payroll Savings Plan today during the Security Loan Drive—and be well rewarded with financial security ten years from now.

P. S. If you are in business or a profession, and the Payroll Savings Plan is not available to you, you can sign up for the Bond-A-Month Plan at your local bank.

PICK OUT YOUR OWN REWARD HERE!

SAVE EACH WEEK	AND YOU WILL HAVE		
	In 1 Year	In 5 Years	In 10 Years
\$ 2.50	\$130.00	\$ 668.97	\$ 1,440.84
3.75	195.00	1,004.20	2,163.45
7.50	390.00	2,009.02	4,329.02
12.50	650.00	3,348.95	7,217.20
18.75	975.00	5,024.24	10,828.74

BUY U.S. SECURITY BONDS America's Security is YOUR Security
ENAKOPRAVNOST
This is an official U. S. Treasury advertisement—prepared under auspices of Treasury Department and Advertising Council.

MIHAIL SOLOHOV
TIHI DON
TRETJA KNJIGA

(Nadaljevanje)
Odpeljal se je pred južino. Na zapravljčku, preobloženem do vrha, je na culah sedela Darja in vlekla vase tenke ustnice. Zada je povrh vsega ležal kopalni kotel. Pantelej Prokovičevič ga je bil izpulil v kopalnici iz vzdika, ga komaj prinesel do vozička in na Darjino očitačo pripombo:

— Atek, vi jim boste še srajco z riti potegnili! — razkačeno odgovoril:
— Tiho, žlobudra! Bom jim pa pustil kotel! Ravno tako si gospodarna kakor Griška, ta skrnoba! Meni pa bo tudi kotel še pravšen. Takole! . . . No, pože! Kaj pa se šobiš?

Gospodinj, otekli od solz, ki je za njimi zaprla lesa, je dobrodušno dejal:
— Zbogom, rožica! Ne huduj se. Si boste že še opomogli.

10

Veriga dni . . . Členek, vkočan v členek. Premiki, bitke, počitek. Pasji dnevi. Deževje. Mešan duh po konjskem potu in segretem usnju sedla. V žilah zavoljo venomerne napetosti — se ne pretaka kri, ampak vroče živo srebro. Glava je od nepreprostosti težja mimo tripalčne granate. Kako rad bi si Grigorij odpočil, se prespal! Potem pa hodil po rahliorni brazdi za drevosom, poživigal voloma, poslušal kakor trobenta jasne klice žerjavov, ljubeče zbriseval z lic prineseno srebarno pajčino in brez nehanja vsrkaval opojno dehtenje jesenske, s plugom preorane zemlje.

Nameste tega pa — žitna polja, razparana s kolovoznimi kolesnicami. Po cestah gruče slečenih, od prahu mrtvaškočrnih ujetnikov. Gre stotinja, mendra pota s kopiti, z železnimi podkvi mane žito. Po vaseh prijatelji preiskujejo družine kozakov, ki so odšli z rdečimi, bijejo z žilavkami žene in matere odpadnikov . . .

Vlekli so se dnevi, ciknjeni po žalosti. Izpuhteli so iz spomina in niti en dogodek, čeprav pomemben, ni pustil sledu za seboj. Vsakdanost vojne je bila še bridkejša kakor v prejšnji vojni, nemara zategadelj, ker je bilo že vse od prej znano. Niti za vojno samo se vsi udeleženci prešnje niso zmenili: vse, obseg, sile in izgube — je bilo v primeri z nemško vojno igračkasto. Edinole bela smrt se je ravno tako kakor na pruskih bojiščih dvigala v vsej svoji višini, strašila in silila, da so se živalsko varovali.

— To naj bo vojna? Kajpak, samo prilika. V nemški, še več, ti je Nemec udaril s topovi — pa je cele polke pokosil in jih spravil pod rušo. Zda pa pokopljejo dva iz stotnije in že pravijo: izguba! — so preudarjali bojevniki.

Pa tudi ta igračkasta vojna je dražila. Gomililo se je nezadovoljstvo, utrujenost, razkačenost. V stotniji so čedalje trdovratneje govorili:

— Nagnali bomo rdečkarje z donske zemlje — in zapik! Čez meje ne pojdemo. Naj skrbi Rusija sama zase, mi pa sami zase. Mi že ne bomo v njej delali svojega reda.

Pri Filonovski so vso jesen trajali slabotni boji. Poglavitno strateško središče je bil Caricin, tjakaj so vrgli oboji, beli in rdeči, najboljše moči, na severnem bojišču pa na nasprotnih straneh ni bilo prevage. Ti in oni so gmadili sile za odločen na-

skok. Kozaki so imeli več konjenice; izrabljali so to premoč, začeljni sestavljeni nastope, obkoljevali z boka, se zaganjali v zaledje. Kozaki so bili na boljšem samozato, ker so stali nasproti njim morajno nestanovitni oddelki iz nanovo vpoklicanih rdečearmejev, po večini iz področja tik za bojiščem. Saratovčani, Tambovčani so se v tisočih vdajali. Kakor hitro pa je poveljstvo postavilo na bojišče delavski polk, mornarski odred ali Mironovljo konjenico, se je položaj izravnal in spet je šla pobuda iz rok in zapovrstjo so izvajali zmage povsem krajevnega pomena.

Grigorij se je udeleževal vojne in malomarno opazoval njen potek. Bil je prepričan: na zimo bo bojišče razpadlo; vedel je, da so kozaki pomirljive volje in ne more biti niti govora o dolgotrajni vojni. V polk so poredkoma prihajali časniki. Grigorij je z odporom jemal v roke rumene, na zavijalnem papirju natisnjene številke "Gorenjedonskega kraja" begotno pregledoval poročila z bojišč in škripal z zobmi. Kozaki pa so dobrasrečno rezgetali, ko jim je na glas prebral bravurne, zoprno-pogumne vrstice:

"27. septembra na filonovskem odseku boji z menjajočo srečo. V noči na 26. je vrli vešenski polk pogljal nasprotnika iz vasi Podgornega in mu za hrbtom vdrl v vas Lukjanovskij. Zajet je plen in velikanska množina ujetnikov. Rdeči odredi se v neredu umikajo. Kozaki se dobro držijo. Donci drvijo k novim zmagam!"

— Koliko ujetnikov smo pa zajeli? Neznansko število?

— Ho-ho, prete-e-e-eti pesjani! Dva in trideset mož smo zajeli! Ti pa . . . ah-ha-ha-ha! . . . — se je zibal Mitjka Koršunov od smeha, na stečaj odpiral belozobe čeljusti in si z dolgimi rokami podpiral boke.

Kozaki prav tako niso verjeli podatkom o uspehih "kade-tov" v Sibiriji in na Kubanu. — "Gorenjedonski kraj" je legal bolno nesramno in predržno. Ko je Ohvatkin — dolgorok kozak orjaške postave — prebral članek o češkoslovaški prekuciji, je izjavil v Grigorijevi navzočnosti:

DAJTE VAŠE pohištvo nanovo tapetirat in si prihranite denar. Damo 5-letno jamstvo. — Nelson Upholstering Co., 1570 E. 66 St., tel.: HE 5658.

APEX PRALNI STROJ v izvrstnem stanju, star komaj leto in pol, se proda po zmerni ceni. Pokličite LI 2756.

I M A M O kopalnice, umivalnice, stranišča, čebre za pranje, kuhinjske sinke, radiatorje in cevi ter druge monter-ske potrebščine. 5525 WOODLAND AVE.

JUGOSLOVANSKE POŠTNE ZNAMKE dobite pri AUGUST KOLLANDER 6418 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio

JOHN ZULICH INSURANCE AGENCY Frances Zulich 18115 Nefl Rd., IV 4221 Se priporočamo rojakom za naklonjenost za vsakovrstno zavarovalnino.

VAŠI ČEVLJI BODO ZGLEDALI KOT NOVI, ako jih oddaste v popravilo zanesljivemu čevljarju, ki vedno izvrši prvovrstno delo. Frank Marzlikar 18131 ST. CLAIR AVE.

— Zdajle bodo stisnili Čeha, potlej pa zabrisali vso vojsko nad nas, kar jo imajo pod seboj — to bomo preklemano krvavo scali . . . Ena sama beseda — Rusija! — in grozeče je končal: — Se režiš, ali kaj?

— Ne straši! Kar popek me že boli od trebeljaškega govorenja, — je odbil Prohor Zikov. Grigorij si je zvijal cigareto in s tiho privoščljivo odločil sam pri sebi: "Res je!"

Ta večer je dolgo sedel za mizo, lezel v dve gubi, si razpenjal ovratnik na soncu ogorele srajce z ravno tako obledeli vojaškimi naramkami. Zago-reli obraz, ki mu je nezdrava nabuhlost zapolnila vdrtine in ostre vzbokline ličnic, je bil mračen. Vrtel je črni mišičasti vrat, zamišljeno svaljkal zafrčeni; od sonca pordeli konček brk in strmo v isto točko upiral zadnja leta nekako hladnejše, hudobne oči. Mozgal je z neokretno, neobičajno težavo in šele, ko se je ulegel, je dejal, kakor da bi odgovoril na skupno vprašanje:

— Nekam bo treba iti! Vso noč ni zaspal. Pogostoma je hodil pogledovat konja, dolgo je postajal pred vrati, zavvit v črno, svilen šelestečo tišino.

Bojda je še gorela s tihim trepetajočim plamenom drob-cena zvezdica, pod katero je bil rojen Grigorij; očitno še ni napočil čas, ko bi se morala utrniti, zleteti in posmoditi nebo s padajočim, mrzlim ognjem. Trije konji so bili ubiti pod njim to jesen, plašč na petih mestih preluknjan. Smrt se je nekako igračkala s kozakom in ga ogrinjala s črno perutjo. Nekoč mu je kroglja skoz in skoz prebila medeninsti betiček pri sablji, čop je padel na tla kakor pregriznjen.

— Presneto nekdo moli zate, Grigorij, — mu je dejal Mitjka Koršunov in se začudil nad neveselim Grigorijevim nasmehom.

Bojišče se je prevailo čez železniško progo. Sleherni dan so pratežniki dovažali motke bo-deče žice. Slednji dan je brzov-jav klepal po bojišču besede:

"Vsak čas morajo priti za-vezniki čete. Utrditi se mora-mo na mejah dežele, preden pri-

Your Uncle Sam wants to tell you about a Christmas gift you shouldn't be without. That's the gift of security, of confidence in your financial future, of that peace of mind that only comes when money's not a problem, but a blessing. You can have that gift because your Government is offering the finest savings plan that ever came within your reach. If you are on a payroll, join the Payroll Savings Plan that puts in your hand a U. S. Savings Bond at regular intervals. If not on a payroll, you can get a savings bond each month through the Bond-a-Month Plan at your bank. When making up presents for the family, give a thought to their futures! U. S. Treasury Department

de ojačenje, vzdržati moramo za vse na svetu pritisk rdečih."

Mobilizirani prebivalci so z rovninami rili zmrzlo zemljo, kopali okope, jih opasovali z žičnimi ovirami. Ponoči pa, ko so kozaki popustili rove in se hodili v bajte gret, so prihajali k okopom rdečearmejski ogledniki, prevračali jezdece in natikali na zarjavele žične bodice oklice kozakom. Kozaki so jih hlastno prebirali kakor pisma od doma. Bilo je jasno, da je bilo nesmiselno v takem nadaljevati vojno. Zaganjala se je zmrzal in se menjavala z odjugo in obilno mečavo. V rovih je bilo težko tudi eno uro vzdržati. Kozake je zeblo, zmrzovale so jim noge in roke. Mnogi pešaki in plastunci niso imeli škornjev. Drugi so odšli na bojišče kakor na dvor živini klast, v sami srajci in letnih hlačah. V zaveznike niso verjeli. — "Na poljih jezdijo!" — je ves v skrbeh dejal nekega dne Andrijuška Kašulin. Kadar pa, so se kozaki srečali z oglednicami rdečih, so slišali, kako so se drli: "Ehe-hej! Kristeži Vi nad nas tanke, mi nad vas sanke! S sa-

lonf pete nabrusite — kmalu v goste nas dobite!"

Sredi novembra so rdeči prešli v napad. Trdovratno so pritiskali kozaške oddelke proti železniški progi, toda do preloma je prišlo pozneje. 16. decembra je Mironovljo konjenica po dolgotrajni bitki uničila 33. polk, na odseku vešenskega polka, ki se bil zakopal ob vasi Kolodezjanskem, pa je naletela na obupen odpor. Vešenski strojničarji so izza zasneženih robov skedjenih stogov sprejeli nasprotnika, ki je napadal v pehotnem redu, z viharim ognjem. Strojnica na desnem krilu v nad vse izkušeni rokah karginskega kozaka je sekala in posipala v globino, ukašala gomezeče vrste. Stotinja se je odela z dimom izstrelkov. Z levega krila pa sta že krenili dve stotniji na obkoljevanje.

Proti večeru je medlo napadajoče rdečearmejske oddelke zamenjala ravnokar na bojišče prišedša edinica mornarjev. Prešli so v naskok naravnost pred strojnico, ne da bi legli in brez krika.

Grigorij je neprenehoma streljal. Iz poklopke se je kadilo. Cev se je ugrela in pekla v prste. Grigorij je ohladil puško, vnovič vložil naboje in z

zmerečim očesom lovil na muho daljne črne postavice.

Mornarji so jih potolkli. Stotnije so pobrale konje, oddirjali skozi vas in se poguale na grič. Grigorij se je ozrl in nevede spustil vajeti. Z griča je bilo videti daleč po žalostnem, zasneženem polju s kupčki pustošni-ka, zametnega s snegom, in li-lastimi predvečernimi sencami, ležečimi vzdolž suhih jarkov. V dolžini vrste so ležala po njem kakor črn izpuščaj trupla mornarjev, ki jih je bil posmodil ogenj iz strojnice. Bila so obledela v jadrovinaste mornarske jopiče in usnjene suknjiče in črnela so po snegu kakor jata gavranov, ki se je posedla med preletom . . .

Proti večeru so se stotnije, ki jih je napad razkosal in so zgubile zvezo z jelanskim polkom in z enim izmed poslušnih polkov ustmedvedijega okrožja, ki je bil desno od njih, nastanile za nočevanje v dveh vaseh, stoječih ob neznatni rečici, pritoku Buzuluka.

Že v somraku se je Grigorij vračal od kraja, kamor je bil na ukaz stotniškega poveljnika razpostavil straže, in srečal v stranski ulici poveljnika polka in polkovnega pribojnika.

— Kje je tretja stotinja? —

je pobral komandir in nategnil vajeti.

Grigorij je povedal. Jezdecji so spodbodli konje.

— Ima stotinja veliko izgub? — je vprašal pribojnik, ko je že odhajal; ker ni ujel odgovora, je povpraševal: — Kako?

Toda Grigorij je koračil, nič da bi odgovoril.

(Dalje prihodnjč)

Vas muči naduha?

Pri nas si lahko nabavite najboljšo olajšavo za to mučno bolezen. Zdravilo je jamčeno ali pa dobite denar nazaj.

Mandel Drug

LODI MANDEL, Ph. G., Ph. C. SLOVENSKI LEKARNAR 15702 WATERLOO ROAD Cleveland 10, Ohio

Dajemo in izmenjavamo Eagle znamke

The MAY Co.
Poseben nakup!
Izdelavalčeve boljše
Ženske obleke
Vrednosti \$35 do \$45

Krasne popoldanske obleke v vseh zahtevanih stilih za praznične zimske priredbe. Iz finega rayon crepe blaga, z kratkimi ali dolgimi rokavi . . . nekatere okrašene z koraldami. Izredne vrednosti v črni in drugih barvah. 16½ do 24½.

Nov nakup ženskih zimskih oblek

Vrednosti 17.95 in 19.95

Najnovjše obleke iz rayon crepe blaga v črni, rjavi, temno-rdeči, sivi in zeleni barvi, okrašene z koraldami, lepo obšite. Vi si jih boste morali ogledati, da jih lahko cenite. Mere 16½ do 24½.

Omejena izbira stilov

Zal, ne sprejemamo poštnih ali telefonskih naročil THE MAY CO. . . ŽENSKÉ OBLEKE . . . TRETJE NADSTROPJE

Posebna kupovalna razprodaja!
Fino ukrojena krila

po presenetljivo nizki ceni

6.50, 7.95 in 8.95 vrednosti

Podrobnosti stilov

Blago

- Čisto ozka krila
- Široka krila
- Western žepi
- Nabrana v sredi
- Trouser tipa na vrhu
- Zaponke ob pasu
- Vse-volneno blago
- Vse volnena flanela
- Sheen Gabardine

3.99

Barve

- Črna
- Rjava
- Temno zelena
- Siva
- Temno modra
- Temno rdeča

To so enaka krila, ki smo jih prodajali v našem departmentu po veliko višji ceni. Vsa so brezhibno ukrojena iz finega blaga . . . znana radi lepote in dobre noše. Mere 10 do 20.

THE MAY CO. . . TOWN & COUNTRY . . . PRITLIČJE, ONTARIO

Zal, ne sprejemamo poštnih ali telefonskih naročil

J & M AUTO BODY 6610 1/2 PENNSYLVANIA AVE. prva cesta južno od Wade Park in E. 66 St. AVTNA POPRAVILA—MOTORJE POPRAVIMO IN ZVARIMO RAZNE DELE TER PREBARVAMO. DAMO BREZPLAČNE PRORACUNE. Tel.: EN 4009

MARY A. SVETEK LICENCIRANA POGREBNICA 478 E. 152 ST. — KE 3177 Ambulanci voz na razpolago podnevi in ponoči—Notarska posluga

POŠILJANJE MOKE in PAKETOV z živežem v Jugoslavijo

Od zdaj naprej pošiljamo moko v Jugoslavijo po dveh cenah, dajajoč s tem na razpolago pošiljateljcem, da pošljejo svojem moko s plačano dostavo do Reke ali pa do MESTA PREJEMNIKA (do hiše).

CENE MOKE SO:

1) VREČO BELE MOKE 100 funtov pošljemo za \$9 Prevoz do REKE IN ZAVAROVANJE za polno izgubo (total loss) do mesta prejemnika je uračunano v gornji ceni. Prejemnik mora v tem slučaju sam plačati stroške prevoza od Reke do svojega bivališča.

2) VREČO BELE MOKE 100 ft. pošljemo za \$13 V tej ceni so uračunani vsi stroški za zavarovanje proti polni izgubi (total loss), kot tudi stroški prevoza od Reke do NASLOVA PREJEMNIKA kjerkoli v Jugoslaviji, tako ne bo prejemnik plačal nobenih stroškov ko prejme moko.

Naša moka, ki jo dobavljamo od poznane firme "GENERAL MILL," je prvovrstne kvalitete, vsebuječa visoko količino proteina, najmanj 13½%.

STANDARD PAKETI za naročite naših NOVIH Standard paketov, vprašajte za cenik in naročilne liste (Order Forms). Dostava moke in Standard paketov je garantirana. V slučaju izgube pošiljke, vrnemo denar.

PO OBEH CENAH POŠLJEMO ISTO KVALITETO MOKE, KATERA JE SEDAJ PAKIRANA V IZREDNO MOČNE VREČE (OSNABERG BAGS) ZA IZVOZ.

Ena oseba lahko pošlje z isto ladjo največ PET VREČ MOKE in to na pet različnih oseb v Jugoslaviji.

Opozorjamo, da postane vse blago po naročbi Vaša last, dočim smo mi samo posredovalci med pošiljateljcem in tukajšnjimi oblastmi. Ček in Money Orders naj se glase na "DOBROVOLJNI ODBOR."

URADNE URE: Vsak dan od 9. zjutraj do 5. zvečer. V nedeljo in ponedeljek je urad zaprt.

DOBROVOLJNI ODBOR 245 WEST 18th ST. NEW YORK 11, N. Y. Telefon: WA4kins 4-9016